

# Transgresija?

Skupinska razstava video del iz arhiva Postaja DIVA

10. - 28. januar 2020, Kino Šiška

Skupinska razstava predstavlja izbor desetih del iz arhiva filma, videa in novomedijske umetnosti Postaja DIVA. Fizični in spletni arhiv temelji na zbiranju video materialov umetnic in umetnikov, ki delujejo v slovenskem in mednarodnem prostoru. Na razstavo v Kinu Šiška so vključena slogovno in vsebinsko raznolika dela, ki so nastala v različnih časovnih obdobjih in v različnih kontekstih, kljub raznolikosti pa jih lahko postavimo v dialog in povežemo na treh ravneh. Vsa dela so umeščena v urbani prostor Ljubljane in njenih mestnih robov. Povezujejo jih specifične rabe zvoka v dialogu z vizualnim, predvsem pa jim je skupno preizkušanje meja in kršenje pravil.

Dve deli sta video dokumentaciji začasne zasedbe specifičnega javnega prostora in spremembe njegove uporabnosti. Danilo Milovanović uporablja video za dokumentacijo svojih intervencij v javne urbane površine, s katerimi na preprost in zabaven način komentira urbanistične in ekonomske (zlo)rabe prostora. Video *Roundabout Park (Park v rondoju, 2017)* prikaže začasno apropiacijo javnega prostora znotraj rondoja pri Zalah. Sašo Sedlaček je avtor več projektov, ki obravnavajo sodobno tehnologijo, potrošništvo in z njima povezano problematiko smeti. V enem izmed zgodnjih del, ki je nastalo še v času študija na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje (ALUO), dokumentira javno akcijo z naslovom *Piknik na deponiji (2004)*. Na nepričakovani lokaciji mestnega smetišča v neznosnem smradu vzpostavi začasni skupni prostor kot izziv za kreativno sodelovanje prijateljske združbe umetnikov in umetnic.

Soočanje človeškega telesa s prostorskimi zamejitvami na poetičen način obravnava plesni video Maje Slavec *Revaluation (Revaluacija, 2008)*. V njem avtorica prikaže pogled z vrha stavbe na pločnik, skozi navidezni okular, ki hkrati omejuje prostor gibanja plesalke (Ajda Es). Prepletanje ptičje perspektive in dolgih senc popoldanskega sonca ustvari kompleksen prikaz simbolne ujetosti v širše družbene okvirje ter poskus njihovega preseganja. Transgresivno gibanje, ki ga prav tako definirata prostor in zamejen pogled, predstavi Nika Ham v delu *Videospot (2019)*. Sestavljen je iz posnetkov nadzornih kamer v Moderni galeriji, kjer umetnica dela kot čuvajka razstav. Posnetki so zabeležili njeno igrivo interakcijo s prostori in razstavljenimi umetninami v času, ko v galeriji ni obiskovalk in obiskovalcev.

Terenski posnetki zvoka, ki se prepletajo z vizualnimi posnetki, so bistveni za dve deli, v katerih ozvočeni arhitekturni in mobilni elementi postanejo začasna glasbila. Neža Jurman (*Nez Pez*) s potiskanjem rolke po različnih mestih raziskuje urbano okolje in pri tem ustvarja zvočno-vizualne zapise. Rolko je predelala v improviziran instrument, ki spominja na električno kitaro. V videu *Pez Pushing (Ljubljana) (Pez potiska (Ljubljana), 2017)* s potiskanjem rolke sproža vibracije strun in ustvarja električni zvok. Ozvočena kovinska konstrukcija mostu pri Bizoviku in njegove video podobe pa so bili izhodiščni elementi za avdio-vizualni performans, ki so ga leta 2008 v organizaciji kolektiva CodeEp (poznejši MoTA Muzej tranzitornih umetnosti) z živo elektronsko manipulacijo zvoka in videa v Kinodvoru izvedli umetniki Jodi Rose, Cym, Luka Prinčič in Luka Dekleva. Predstavljena je krajša editirana verzija performansa *Singing Bridges Bizovik (Pojoči mostovi Bizovik, 2008)*.

Videospota, med katerima je preteklo 30 let, vsak zase predstavljata vizualno specifične estetike svojega časa in vsak na svoj način naslavljata eksperimentiranje s seksualnostjo v utesnjujoči urbani družbeni realnosti, ki jo mladi skušajo preseči. V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je družbene norme rušila večmedijska skupina Borghesia. Videospot *A.R. (1985, avtorja: Zemira Alajbegović, Neven Korda)* je del kompilacije glasbenih spotov z naslovom *Tako mladi*, ki je izšla kot prva videokaseta v širši regiji Jugoslavije pri Založbi FV. Naslov sta začetnici pesnika Arthura Rimbauda, mladostnega upornika proti meščanski družbi in moralnim normam. V videospotu se prepletajo arhivski posnetki vnesenega vzdušja osvoboditve in izgradnje nove domovine v kontrapunktu s takrat sodobnimi posnetki mestnih ulic in klubskih nastopov Borghesie. Novejši videospot *Among the Lull (Med zatišjem, 2015)*, ki ga je za elektronsko glasbeno skupino Your Gay Thoughts režirala Katarina Rešek (KUKLA), prikazuje mlada urbana dekleta, ki prosti čas preživljajo v ljubljanskem blokovskem naselju. Stereotipne spolne vloge so premešane, opolnomočena dekleta se obnašajo tipično fantovsko in prevzemajo pobudo tako na igrišču kot na plesišču.

Feministični deli na razstavi s pomočjo digitalne manipulacije in s transgresivno performativno gesto razbijata spone patriarhalne družbe. V videu *Ljubljana, mesto žensk (2013, video je del širšega projekta Hodim za tabo in gledam te)* avtorice Barbara Kapelj, Teja Reba, Leja Jurišič in Ana Čigon naključnim ljudem na ulici postavljajo preprosto vprašanje: Kateri ženski bi postavili spomenik? Njihovi odgovori odražajo dejansko družbeno stanje, kjer je emancipacija zgolj navidezna, saj v javnem prostoru in spominu (še vedno) ni veliko prostora za ženske in njihove dosežke. Video z digitalno manipulacijo posnetkov nekaterih spomenikov vsaj na simbolni ravni popravlja zgodovinsko krivico. Video *Pissing (Uriniranje, 2002)* avtoric Martine Bastarda, Nataše Skušek in Mateje Očepek prikaže na prvi pogled vulgarno, a predvsem humorno performativno gesto stoječega uriniranja na zasneženem mestnem obrobju, ki prevprašuje sprejemljiva obnašanja v javnosti, pripisana posameznemu spolu.

Značilnosti transgresivne umetnosti so šokiranje, rušenje pravil in kršenje tabujev, tako estetskih kot družbenih. Za predstavljena dela bi lahko trdili, da so nekatera bolj, druga manj transgresivna, pri čemer je treba upoštevati tako leto kot kontekst njihovega nastanka. Z njihovo umestitvijo na razstavo in načinom postavitve, ki sega izven prostora Galerije Kamera (ki že sama po sebi ni klasičen galerijski prostor) in se širi po zgornjem in spodnjem nadstropju Centra urbane kulture Kino Šiška, se tudi kuratorski pristop poigrava s preseganjem meja in kršenjem pravil razstavljanja. Bistvo transgresije je, da vsaj začasno prelamlja, presega in emancipira, včasih tudi za ceno naknadne utrditve obstoječih pravil. Izbrana dela predstavljajo samosvojost, nagajivost in upor. Vprašanje, ali nam je transgresija uspela, puščamo odprto.

## Biografije umetnic in umetnikov

**Zemira Alajbegović Pečovnik** je bila v osemdesetih letih prejšnjega stoletja vodilna članica večmedijske in gledališke skupine FV 112/15 in FV Diska ter soustanoviteljica videoprodukcije FV Video in FV Založbe. Med letoma 1983 in 1989 je bila članica kulturne elektroglasbene skupine Borghesia. V sodelovanju z Nevenom Kordo je avtorica številnih videofilmov, glasbenih spotov in plesnih videov. V zadnjih letih režira dokumentarne filme in televizijske oddaje o umetnosti in kulturi.

**Martina Bastarda** je zaključila interdisciplinarni magistrski študij sodobne umetnosti na ALUO. Je avtorica projektov TV *Dražba*, *dražba umetnin* (2003) in *Umetniški projekt* (2006–2007), ki sta se predvajala na TV Pika, nekdanji zasebni ljubljanski televiziji.

**Cym** je v Amsterdamu študirala interaktivni dizajn in nestabilne medije. Magistrirala je iz izobraževanja v umetnosti v Rotterdamu. Ustanovila je umetniški center na stari kmetiji v Avstriji. Živi in dela v Avstriji in na Nizozemskem.

**Ana Čigon** je na ALUO zaključila dodiplomski študij slikarstva in podiplomski študij videa. Končala je tudi magistrski študij Interface Cultures v Linzu. Je prejemnica Nagrade skupine OHO (2009). Deluje pretežno na področju videa, performansa in novih medijev.

**Luka Dekleva** je fotograf, performer in videast. Diplomiral in magistriral je na FAMU. Sodeloval je na več pomembnih razstavah in festivalih, tudi na Ars Electronici. Poučuje fotografijo in kreativne medije na Akademiji umetnosti, Univerza v Novi Gorici.

**Nika Ham** je zaključila magistrski študij slikarstva na ALUO. Študijsko se je izpopolnjevala na Winchester School of Art. Razstavljala je na več skupinskih in samostojnih razstavah.

**Leja Jurišič** je plesalka in koreografinja. Deluje kot solo ustvarjalka, v ustvarjalnih tandemih in kot koreografinja. Skupaj s Tejo Reba je prejemnica nagrade Ksenije Hribar 2013 za perspektivni koreografski projekt. Deluje pod okriljem Pekinpah/Kink Kong.

**Neža Jurman – Nez Pez** je diplomirala iz kiparstva na ALUO. Deluje tudi na področju ilustracije, grafike, risbe in scenografije. S svojimi umetniškimi deli se je predstavila v Sloveniji, Italiji, Bolgariji in na Češkem.

**Barbara Kapelj** je režiserka, scenografinja in kostumografinja. Je idejna avtorica skupinskega projekta *Hodim za tabo in gledam te*, ki problematizira odsotnost žensk in njihovih reprezentacij v javnem prostoru. Projekt je bil leta 2013 izveden na festivalu Mesto žensk.

**Neven Korda** je sociolog, režiser, videast in večmedijski umetnik. Bil je soustanovitelj in vodja gledališke skupine FV 112/15 ter soustanovitelj in vodja FV Videa, neodvisne video produkcije, ki je realizirala več umetniških, glasbenih in dokumentarnih video projektov. Med letoma 1983 in 1989 je bil član skupine Borghesia, kjer je bil odgovoren za režijo performansov in videospotov ter za vizualizacijo v performansih in na koncertih.

**Danilo Milovanović** zaključuje magistrski študij na ALUO v Ljubljani. Zanima ga umetnost v javnem prostoru. Poleg Slovenije in matične Bosne in Hercegovine je razstavljal na Češkem, Danskem in Poljskem.

**Mateja Ocepek** je zaključila študij kiparstva na ALUO. V času študija je v sodelovanju z Natašo Skušek in Martino Bastarda ustvarila niz projektov v javnem prostoru.

**Luka Prinčič** je glasbenik, performer in intermedijski umetnik. Diplomiral je na SAE Technology Institute v Londonu. Ustvarja elektronsko in eksperimentalno glasbo ter glasbo za oder in video ter izvaja umetniške raziskave na področju digitalnih medijev. Je vodja založbe Kamizdat, spletne založbe za raziskovalno elektronsko glasbo pri zavodu Emanat.

**Teja Reba** deluje na področju sodobnih uprizoritvenih umetnosti. Skupaj z Lejo Jurišič je soavtorica mnogih duetov, intervencij, instalacij in performansov. Ustvarja tudi v soavtorstvu z Baro Kolenc in Loupom Abramovicijem. Od leta 2016 je umetniška vodja društva in mednarodnega festivala sodobne umetnosti – Mesta žensk.

**Katarina Rešek – KUKLA** je zaključila študij filmske in TV režije na AGRFT. Poleg filma in glasbenih videospotov se ukvarja tudi z glasbo v solo projektu КУКЛА.

**Jodi Rose** je avstralska intermedijska umetnica in avtorica mednarodnega projekta, urbane zvočne skulpture *Singing Bridges (Pojoči mostovi)*. S terenskimi posnetki, intervencijami na lokacijah in ustvarjalnimi sodelovanji raziskuje resonance fizičnih in metaforičnih mostov.

**Sašo Sedlaček** je diplomiral iz kiparstva na ALUO. Je profesor za video in nove medije na ALUO. V svojem delu se osredotoča na nove tehnologije in z njimi povezane socialne fenomene, ki jih povezuje z vprašanji okolja v najširšem pomenu.

**Nataša Skušek** je študirala kiparstvo na ALUO in nadaljevala študij v Trondheimu na Norveškem. Ukvarja se s skulpturo, videom, fotografijo, performansom in novimi mediji. Osredotoča se na raziskovanje kulturne paradigme zahodnega človeka, zlasti na teme, kot so razmerje med spoloma, erotika, spolnost, telo, materinstvo, družina in prehranjevanje.

**Maja Slavec** je zaključila študij likovne umetnosti na pedagoški fakulteti v Mariboru in magistrski študij fotografije pri prof. Milanu Pajku na ALUO. V zadnjih letih se ukvarja s komercialno fotografijo. Živi in dela na Nizozemskem.

**Kuratorja:** Vesna Bukovec, Peter Cerovšek

**Organizacija:** SCCA-Ljubljana and Kino Šiška